

reportage

Grootouders voor het Klimaat 'WIJ MOETEN NU HET GOEDE VOORBEELD GEVEN'

• Gevallen appels zijn nog maar een paar dagen goed

• De varkens knorren van genot als Sietse en Tatum ze voeren

'Als we nu niet ingrijpen, is de wereld straks niet meer leefbaar voor onze kleinkinderen.' Daarom voert de beweging *Grootouders voor het Klimaat* internationaal actie om de klimaatproblemen aan te pakken. Vier leden van de beweging in 's-Hertogenbosch én twee van hun kleinkinderen brengen een bezoek aan de Herenboeren in het Wilhelminapark in Boxtel.

Op een hete nazomermiddag leidt boer Geert van der Bruggen ons rond op Herenboeren Wilhelminapark in Boxtel; een coöperatie van zo'n tweehonderd leden die samen een gemengd boerenbedrijf vormen. De boerderij voorziet de leden voor een groot deel in hun eigen voedsel dat duurzaam geteeld wordt. Het duurzame gedachtegoed van de Herenboeren sluit perfect aan bij dat van *Grootouders voor het Klimaat*. De eerste grootouders arriveren: Arie Bijl (75) en zijn vrouw Lous (76) komen aanfietsen. 'Warm hè?! 31 graden is echt veel te warm voor half september! Die warmte en de daarmee gepaard gaande droogte, is een sluipmoordenaar.' Arie geeft gelijk aan hoe bezaagd hij is met het klimaat. 'Het

doordrenkt zijn leven', zegt Lous. 'Hij is hele dagen bezig geweest met het isoleren van ons huis en het plaatsen van zonnepanelen. En als woordvoerder van onze beweging in de regio Den Bosch is hij ook ontzettend druk.'

Appels plukken

Ondertussen zijn ook Egbert van der Hoek (74) en zijn kleinzoon Sietse (6) gearriveerd. Egbert is een van de Herenboeren van Boxtel. Als Leny (72) en Joop Cobben (71) met hun kleindochter Tatum (7) arriveren, is het gezelschap compleet. Boer Geert leidt ons eerst langs de appels. Op de boerderij staan zo'n 3.000 fruitbomen: appels, peren en pruimen. 'Deze elstars moeten er af', zegt Geert. 'Want ze rijpen nu te snel door het warme weer. En als ze gevallen zijn, zijn ze niet meer bruikbaar, dan is het rottingsproces binnenin al begonnen. Ja, je kunt ze op de fruitschaal nog wel een paar dagen laten liggen, maar ze kunnen niet meer in de koeling want dan gaan de andere appels ook rotten.' Egbert was gisteren nog op de boerderij om samen met andere leden de appels te plukken. 'Heel gezellig, hoor!', lacht hij. 'Want hier op deze Herenboerderij gaat het niet alleen over de verduurzaming van onze voedselketen, maar ook om het gemeenschappelijke, sociale gebeuren. En daarnaast vind ik het heel belangrijk dat er niet gesleept wordt met voedsel. Door het dichtbij te halen, belast je het milieu minder. Want dan worden er minder transportkilometers gemaakt.' >>

• De Grootouders voor het Klimaat streven naar bewustwording

'Wat ons bindt is onze zorg voor onze kleinkinderen. Als we niets doen, verandert er sowieso niets'

'Vegetariër'

'Kijk! Een koe!', roept Tatum uit. Sietse en zij rennen naar de wei waar de beesten staan. 'Dat zijn Brandrode runderen', vertelt Geert. 'Per jaar slachten we zo'n zeven tot acht runderen. Daar maken we voor de leden vleespakketten van zo'n 7,5 kilo van. Daar zit alles van het rund in. 'Voor ons niet hoor', zegt Arie. 'Wij eten geen vlees. Ook niet biologisch. Biologisch vlees blijft vlees. De productie van vlees zorgt voor zoveel uitstoot van broeikasgassen...' 'Wij eten ook steeds minder vlees', vertelt Leny. 'Maar eerlijk is eerlijk, we zijn nog geen vegetariërs.' 'Mijn zoon noemt zichzelf "vegetariër"', lacht Egbert. 'Hij eet nauwelijks nog vlees, maar hij is nog niet helemaal om. Zelf eet ik één dag in de week geen vlees.' Tatum en Sietse houden wel van een stukje vlees. 'Vooral van kip!', roept Tatum uit. 'En vis!'

Leerschool

Op naar de varkens. De dieren komen aanstuiven als ze Geert met een krat met appels zien. Sietse en Tatum beginnen met voeren. De varkens knorren van genot. 'Is deze Herenboerderij al circulair?', vraagt Leny aan Geert. 'Circulariteit is de stip op de horizon', zegt Geert. 'Maar eigenlijk is de mens het lek; door te eten, krijgt de mens ontlasting. En die is niet herbruikbaar. Hetzelfde geldt voor de mest van de dieren hier: die kunnen we niet altijd hergebruiken.' 'Maar ik heb laatst een artikel gelezen waarin stond dat dat al wel kan', zegt Leny. Egbert onderbreekt haar: 'Dat vind ik nou het mooie aan deze plek', zegt hij. 'Er zijn zoveel mooie theorieën, maar hier lopen we tegen de praktische problemen aan. Het is een mooie leerschool.' Boer Geert beaamt dat: 'Kijk, als we coloradokevers in onze aardappels krijgen, kunnen we twee dingen doen. Bestrijden - niet per se milieuvriendelijk - of niet bestrijden. In het laatste geval

GROOTOUDERS VOOR HET KLIMAAT

Grootouders over de hele wereld maken zich zorgen over de wereld waarin hun kinderen en kleinkinderen opgroeien. Via de beweging Grootouders voor het Klimaat laten zij hun stem horen en organiseren ze diverse acties waarbij een duurzame toekomst centraal staat. Het doel van de beweging is bewustwording creëren bij zoveel mogelijk mensen. Daarom staat de afdeling Den Bosch onder meer eens in de twee weken op het Kerkplein in 's-Hertogenbosch. De beweging probeert op allerlei manieren lokale, regionale en landelijke politici te bereiken. Daarom heeft Grootouders voor het Klimaat het manifest Een leefbare wereld voor onze kleinkinderen opgesteld. Dit is een oproep aan alle politieke partijen om klimaatverandering hoog op de agenda te zetten. Op de website kunt u het manifest ondertekenen. Ook zijn via de site gratis webinars te volgen over diverse onderwerpen die te maken hebben met het klimaat.

www.
grootoudersvoorhetklimaat.nl

Wilt u in contact komen met de grootouders in de regio Den Bosch, stuur dan een mail naar: denbosch@grootoudersvoorhetklimaat.nl

hebben we geen aardappels voor onze leden...' Leny: 'Het is goed om te leren van de problemen die we tegenkomen. Want dat er iets moet veranderen in de landbouw, staat voor mij als een paal boven water. Dat willen we als *Grootouders voor het Klimaat* ook uitdragen. Het kan zo niet langer! En hoe meer je erover leest of hoort, hoe groter de bewustwording.'

Zielig

En voor die bewustwording doen de *Grootouders voor het Klimaat* het allemaal. Elke twee weken staan ze op het Kerkplein in Den Bosch. Op die manier willen ze aandacht vragen voor hun beweging. 'Ik zag Arie staan en ik besloot me aan te sluiten', zegt Egbert. 'Ik wil dat Sietse en mijn andere kleinkinderen straks ook nog van de aarde kunnen genieten.' Sietse is het met zijn opa eens: 'Ik vind het zielig als er straks geen dieren meer zijn', zegt hij. 'Ze leren tegenwoordig al wel heel veel over het milieu op school', zegt Leny. 'Bijvoorbeeld over de plastic soep die in zee drijft. En laatst had een van de kleinkinderen een tekening gemaakt met "we love earth" erop. Ze zeggen weleens: "Oma, je moet de kraan wel goed dichtdraaien, hoor." Wat ons bindt is onze zorg voor onze kleinkinderen. Als we niets doen, verandert er sowieso niets.' Arie beaamt dit. Hij moet zo gaan: vanavond moet hij de gemeenteraad nog toespreken over het belang van de plaatsing van een aantal windturbines. 'Maar ik heb genoten vanmiddag', zegt hij. 'Want dit is een prachtig bedrijf. Hier zie je dat we van het seizoen en uit de streek kunnen eten. Als iedereen dat zou doen, zijn we alweer een stukje verder op de goede weg.' Egbert is het met hem eens: 'Ik wil niet dat mijn kleinkinderen ooit aan me vragen: "Opa wat heb jij eigenlijk voor het klimaat gedaan toen het nog kon?" Wij moeten nú het goede voorbeeld geven aan onze kleinkinderen.' ■